

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Dretnot, Tank ve Uçak

Modern Çağda Savaş Sanatı
1815-2000

KitapYAYINEVI

DRENOT, TANK VE UÇAK
MODERN ÇAĞDA SAVAŞ SANATI 1815-2000

KİTAP YAYINEVİ – 16

TARİH VE COĞRAFYA DİZİSİ – 6

DRENOT, TANK VE UÇAK / JEREMY BLACK (ED.)

MODERN ÇAÇDA SAVAŞ SANATI 1815-2000

ÖZGÜN ADI

EUROPEAN WARFARE 1815-2000

EUROPEAN WARFARE 1815-2000 WAS FIRST PUBLISHED 2002 BY

PALGRAVE PUBLISHERS LTD. (FORMERLY MACMILLAN PRESS LTD.)

**GİRİŞ VE İKİNCİ BÖLÜM © JEREMY BLACK, 2002; BİRİNCİ BÖLÜM © DENNIS SHOWALTER, 2002;
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM © SPENCER TUCKER, 2002; DÖRDÜNCÜ BÖLÜM © FRANCISCO J. ROMERO SALVADÓ, 2002;
BEŞİNCİ BÖLÜM © S. P. MACKENZIE, 2002; ALTINCI BÖLÜM © BRUCE VANDERVORT, 2002;
YEDİNCİ BÖLÜM © LAWRENCE SONDHAUS, 2002; SEKİZİNCİ BÖLÜM © WARREN CHIN, 2002
© 2003, KİTAP YAYINEVİ LTD.**

ÇEVİREN

YAVUZ ALOĞAN

YAYIMA HAZIRLAYAN

ZUHAL BİLGİN

DÜZELTİ

NİHAL BOZTEKİN

KİTAP TASARIMI

YETKİN BAŞARIR, BEK

TASARIM DANIŞMANLIĞI

BEK

KAPAK RESMİ

HMS HOOD'UN SON DAKİKALARI, 24 MAYIS 1941

EMPIRE DAY, 1941, KRALLIK DENİZ MÜZESİ, LONDRA

GRAFİK UYGULAMA VE BASKI

MAS MATBAACILIK A.Ş.

1. BASIM

ŞUBAT 2003, İSTANBUL

ISBN 975 8704-15-X

YAYIN YÖNETMENİ

ÇAĞATAY ANADOL

KİTAP YAYINEVİ LTD.

CİHANGİR CADDESİ, ÖZOĞUL SOKAĞI 20/1-B

BEYOĞLU 34433 İSTANBUL

T: (0212) 292 62 86 F: (0212) 292 62 87

E: kitap@kitapyayinevi.com

W: www.kitapyayinevi.com

MAS MATBAACILIK A.Ş.

DEREBOYU CAD. ZAGRA İŞ MERKEZİ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranteey.org>

TEL: 0212 285 11 96

Dretnot, Tank ve Uçak

Modern ağda Savaş Sanatı 1815-2000

EDITÖR
JEREMY BLACK

ÇEVİREN
YAVUZ ALOKAN

Kitapyayinevi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İÇİNDEKİLER

JEREMY BLACK / Giriş 7

1. DENNIS SHOWALTER / 1815-64 AVRUPA'NIN SAVAŞ TARZI 34
 2. JEREMY BLACK / 1864-1913 AVRUPA SAVAŞLARI -59
 3. SPENCER TUCKER / 1914-18 BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI 88
 4. FRANCISCO J. ROMERO SALVADÓ / 1917-39 AVRUPA'DA İÇ SAVAŞ:
RUSYA VE İSPANYA'DA KIZILLAR BEYAZLARA KARŞI 115
 5. S. P. MACKENZIE / 1939-45 İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI 138
 6. BRUCE VANDERVORT / 1815-1960 SÖMÜRGE SAVAŞLARI 160
 7. LAWRENCE SONDHAUS / DENİZ GÜCÜ VE DENİZ SAVAŞLARI 185
 8. WARREN CHIN / 1945-2000 AVRUPA'DA SAVAŞIN DÖNÜŞÜMÜ 207
- NOTLAR VE KAYNAKÇA 232
- KATKIDA BULUNANLAR 251
- Dizin 252

GİRİŞ

Bu kitap, son iki yüzyılın askerlik ve askeri güce ilişkin fikir ve uygulamalarının yanı sıra askeri tarih yazınına da konu ediyor. Bu iki alanın, 1990'larda yaşanan ve Sovyetler Birliği'nin çöküşü ile Balkan Savaşları'nın hortlamasından kaynaklanan büyük değişimlerin ışığı altında yeniden incelenmesi gerekiyor.

Resmi açıklamalar bu saldırının etkinlik, örgütlenme, güç, cesaret ve siyasal duyunun klasik bir başarıya olarak tarihe geçeceğini bildirdi. Askeri yorumcuların en tanınmış olan Albay Emilio Canevari, bu parlak saldırıyı hava kuvvetleriyle yakın temas halindeki, var olmayan motorize birliklerin gerçekleştirdiğini bildirdi.'

İtalyanların başarılı 1939 Arnavutluk işgaline ilişkin yanıltıcı çağdaş betimlemeler, askeri yorum ve tarihin teleolojik niteliğini gösteren, daha açık belirtmek gerekirse, herhangi bir dönem için uygun ve ilerici olduğuna inanılan bir savaş biçimi üzerinde odaklanılıp askeri örgütlenme ve faaliyeti bu ışık altında yargılama alışkanlığını ortaya koyan bir kanıttır. Gerek dünya gerekse Avrupa askeri tarihi (ve devlet gelişimine ilişkin değerlendirmeler) uzun süre bu yaklaşımın sıkıntısını çekmiştir. Belirli bir askeri biçimin ya da devlet örgütlenmesinin ilerlemeyi temsil ettiği varsayılır. Artık ilginin odağında bu biçim vardır; diğer biçimler ihmal edilir ve/veya sürekli bu biçimle karşılaştırılır. Özetle, askeri tarih, ciddi tarih çalışmalarının pek çok alanında Whig* yanlısı yaklaşımların rafa kaldırıldığı bir dönemde, bir "üst-anlatı"nın ya da Whig yanlılarına ait çizgisel ve tek yönlü bir özet tarih anlayışının etkisi altındadır.

Bu, çözümlemenin bir paradigma olarak niteliğiyle bağlantılıdır. Herhangi bir dönemde etkin bir askeri güç paradigması oluşturulur. Yapa-

* 17. yüzyılın sonlarıyla 19. yüzyılın başlarında kralın yetkilerinin sınırlanmasını ve parlamentonun gücünün artırılmasını isteyen İngiliz siyasi topluluğu -ç.n.

bilirlik bu paradigmaya göre ölçülür. Değişim ise bir paradigmadan diğeri-ne geçişin sonucu olarak ortaya çıkar. Evreler, sivil-asker ilişkileriyle ve da-ha genel devlet kurma konusuyla ilişkilidir. Savaşın ve bireysel askeri gü-cün paradigma düzeyindeki araçları kavramı ve gelişmenin teleolojik ve çizgisel biçimde açıklanması, gelişmeye ilişkin yayılma ve etki/tepki mo-dellerini kullanır. Bunlar, askeri tarih tartışmasında, genelde çok açıkça ol-masa da, merkezi bir rol oynar.

Bu, açık kuramlaştırmının fazla rol oynamadığı bir konudur. Bu-nun nedeni kısmen, askeriyeğin böyle bir yaklaşım karşısındaki muğlak tutumu ve kısmen de ticari “piyasa”nın ilgisini bu konuya değil de, daha çok harekât değerlendirmeleri ve açıklamalarına yöneltmesidir. En ünlü as-keri tarih çalışmaları harekâtlara, özellikle de belli bir alanda yürütülen bir seferin yönetimine ilişkin olanlardır, bir başka deyişle, tekil savaşların ve seferlerin, strateji ve taktiklerin ayrıntılı çözümlemeleridir. Bu tür değ-erlendirmelerde genele ilişkin çok az çözümleme vardır, onların da büyük bölümü harekât ayrıntılarının kronolojik düzenlenişinden çıkarılır. Böyle bir yaklaşım tarih araştırmalarının öteki alanlarına hiçbir şey sunmaz. Ne var ki bu, büyük çoğunluğu akademisyen olmayan askeri tarih kitaplarının yazar ya da yayımcıları için sorun edilmez.

Her ne kadar, 1950’ler ve 1960’larda askerlik mesleğindeki gelişmeler, askeri tarihi uygulaması ile fazla ilgili değilse de, “yeni askeri tarih” yaklaşımıyla kısmen değişmeye başlamıştı. Bu yaklaşım esas olarak antropoloji, psikoloji ve sosyolojideki entelektüel eğilimleri askerliğe aktar-dı ve bunları onun yapısını ve kültürünü çözümlemekte kullandı. Askere al-ma ve firar gibi konular dikkatle incelendi. Meslekteki başka eğilimleri de yansıtan “yeni askeri tarih”in çalışma alanı, 1990’larda böylece, yüz yüze öl-dürmeye ilişkin araştırmaların gösterdiği gibi, sadece cinsiyet sorunlarına değil, insan bedenine ilişkin tartışmaları da kapsayacak şekilde genişledi.²

Bu değerli çalışma tarzının da sakıncaları vardı. Bu “yeni askeri ta-rih”in büyük bölümü konuyu askerliğin dışına çıkarıyor, özellikle savaşı gözden kaçırıyordu. Ayrıca, yapı ve kültür çözümlemelerinin çoğu durağan bir nitelik taşıdığı gibi, karşılaştırmalı yetenek ve görelî nitelik sorunlarının atlanması ya da basit bir tarzda ele alınması gibi bir eğilim de vardı.

Askeri tarihin teleolojik niteliği, sözgelimi, 19. yüzyıl Avrupa savaşları tarihine, iki dönemin, ilk on beş yıl içindeki Napoleon Savaşları ve 1854-71 çatışmaları ile Kırım Savaşı ve Alman ve İtalyan birlik savaşlarının damgasını vurmasını sağlamıştır. Çünkü bunların her biri önemli mücadele dönemleridir ve daha sonraki yıllarda savaşla ilişkin fikirleri de etkilemiştir.

Ayrıca, Avrupa devletlerinin düzenli güçleri arasındaki paradigma düzeyindeki çatışmaya yoğunlaşma, hem Avrupa içindeki savaş türünün, hem de Avrupa'nın daha geniş dünyadaki askeri konumunun bir değerlendirilmesi anlamında pek de yararlı değildir. Kitapta her iki tema da ele alınıyor. Prusya'nın Alman Birlik Savaşları'nda (1864-71) gösterdiği başarı, Prusya ordusunu başka yerlerdeki gelişmeler için, en bariz biçimiyle genellekirmeyin oluşumunda bir model haline getirdi. Ancak Prusya/Alman askeriyesinin bir paradigma olarak görülmesi, öteki orduların, özellikle Britanya, Fransa, Portekiz, Rusya ve İspanya ordularının, dikkatlerini Avrupa dışındaki harekâtlara yöneltmek zorunda kalmaları boyutunu ihmal eder. Bu ülkelerin ordularının, Alman ordusundan daha geniş bir yelpazeye yayılan görevleri vardı ve buna uygun esneklikte –ya da en azından farklılaştırılmış– bir örgütlenme ve bakış açısı gerektiriyorlardı. Pek çok nedenle, İngiliz ordusunun 1904-05'te Güneybatı Afrika'daki muhalefetin ezilmesinde Almanlardan daha başarılı olduğu öne sürülür.³ Genel olarak, askeri tarza ilişkin her sınıflandırma ve çözümlemenin simetrik savaşların yanı sıra asimetrik savaşları da kapsayabilmesi gerekir. Asimetrik savaşlar sadece Avrupa dışındaki çatışmaları değil, aynı zamanda Avrupa askeri tarihinin özet niteliğindeki değerlendirmelerinde genellikle hafife alınan, Avrupa içindeki düzensiz güçlere karşı harekâtları da kapsar.

Bu kuramsal noktalara daha çok önem verilebilir; aynı zamanda bunlar kısmen saldırı ve savunma düzenleri ve taktikleri arasındaki diyalog gibi nitelenerek “konumlandırılabilirler”. Esasında, paradigma düzeyindeki modeller saldırı üzerinde odaklanma eğilimindedir. Nitekim paradigma, Büyük Frederick yönetimindeki (1740-86) Prusyalılardan, devrim ve Napoleon dönemlerinin Fransız ordusuna, Alman Birlik Savaşları'ndaki Prusyalılara ve Dünya Savaşları'ndaki Wehrmacht'a (Alman ordusu), özellikle İkinci Dünya Savaşı'nın başlarındaki *blitzkrieg* [yıldırım savaşı] seferlerine

doğru kaydı. Stratejik saldırı, Prusyalıların 1870'te Sedan'da Fransızlara karşı yaptığı gibi, taktik savunmayla öldürücü bir etki yaratacak şekilde birleştirilebildiği için, "saldırı" kavramının dikkatle ele alınması gerekir. Bununla birlikte, saldırının savunma karşısındaki üstünlüğü dönem boyunca tartışılmış ve saldırı, düşmanı yenmek ve toprak zaptetmek için askeri bakımdan gerekli olduğu kadar ruhsal bakımdan da genel olarak üstün görülmüştür. Nitekim, 1820'lerdeki ve 1850'lerdeki savaşlarda, düşmanı önce durdurma, daha sonra yenilgiye uğratma yönünde bir kararlılık, savaş öncesinde ve sırasında yapılan manevra ve iyi yönetilen bir çok saldırı hamlesiyle savunma ateş gücünün üstesinden gelinebileceğine dair bir beklenti vardı. Dönemimizin geri kalan bölümünde, askeri planlamacılar hep bu güveni yeniden kazanmaya çalışacaklardı.

Yukarıda listelenen paradigma düzeyindeki tüm güçler önemli ve etkilidir ve incelenmeyi hak ederler; ancak sadece onlara odaklanılması, hasımlara yeterince önem vermemekten, seferleri sınırlı kavramaya kadar birçok konuda olumsuz etki yaratmıştır. Özetle söylenecek olursa, alışlagelmiş varsayımlar harekât değerlendirmelerini, özellikle de bunların temelinde yatan tahminleri yönlendirme eğilimi gösterir ve karşılığında bunlar da, üst-anlatıyı besler. Bu durum, önce dönemin en fazla dikkat çeken büyük çatışmaları üzerinde odaklanarak, daha sonra da savaşlar dizisine bakılarak ele alınabilir.

Birinci durumda, popüler yazın üzerindeki etkileri sınırlı olmakla birlikte, her iki dünya savaşına ilişkin önemli ve yeni değerlendirmeler yapılmıştır. Böylece Birinci Dünya Savaşı'nın popüler imgesi tamamen boş ve akılsız bir katliam olarak kalır ve bu yaklaşım, savaş hem devlet çıkarlarının kollanması hem de bir çatışma olarak anlaşıldığı için askeri tarih açısından daha anlamlıdır. Ne var ki, Spencer Tucker'ın gösterdiği gibi, bilginlerin odaklandığı nokta bu değil, savaşta yeni çatışma tekniklerinin gelişmesi olmuştur. Örnek vermek gerekirse, 1916-18 yıllarında özellikle Almanların başarılı yeni saldırı taktikleri geliştirmesi, bunun yanı sıra 1918'in sonlarına doğru İngiliz ordusunun savaş kazandırıcı bir harekât doktrini ve güç yapısı üretme konusunda önceki kısıtlamaların üstesinden gelmeyi başarması gibi konuların üzerinde durulmuştur. O yıl gerçekleştirilen müttefik sal-

dırısı, gerek piyade gerekse ağır topçu desteğinin etkin denetimini yansıtan sistematik eşgüdümü ve daha iyi iletişimi ortaya koydu.⁴

Birinci Dünya Savaşı'nı Doğu Avrupa seferlerinin ışığında yeniden ele alma imkânı, Doğu Avrupa askeri tarihinin yeniden değerlendirilmesi gereği biçimindeki daha geniş bağlam içine yerleştirilebilir ve böylece buradaki savaflara ilişkin tartışmanın, kendiyle sınırlı bir imkân olmaktan çıkıp, Avrupa askeri gelişimine ilişkin değerlendirmede yeniden ele alınarak kullanılmasını sağlar. Askeri tarihe çizgisel, teleolojik ve paradigma düzeyinde yaklaşım, (Prusya'yı da kapsayacak şekilde genişletilerek) genellikle Batı Avrupa üzerinde odaklanırken, karşılaştırmalarda Doğu Avrupa'yı daha ilkel değilse de, daha önemsiz gösterir. Bu coğrafi vurgu, ortaçağ ve erken modern askeri tarihe ilişkin tartışmayı da niteler, ancak 16. yüzyıldaki askeri devrim denilen sürece ilişkin kimi çalışmalar da sorgulanmıştır. 1815-2000 söz konusu olduğunda, çatışmaların, üzerinde odaklanılan verili bir "çekirdeği" vardır. Nitekim, 19. yüzyılda, 1830-31 ve 1863-64 Rusya-Polonya mücadeleleri ya da 1848-49 Macaristan ayaklanması değil, Alman ve İtalyan Birlik Savaşları ilgi görür. Benzer biçimde, İspanya'daki Carlismo Savaşları ve İber Yarımadası'ndaki diğer çatışmalar ihmal edilir.

Bu ihmal sadece tarihçilerle sınırlı değildir. Örnek vermek gerekirse, Stuart Hall, askeri ataşelerin, özellikle sahra tahkimatlarının rolü gibi, Birinci Dünya Savaşı'nda çok önemli olabilecek taktik dersler çıkarma konusunda sergiledikleri yeteneksizliği açıklamaya çalıştığı 1912-13 Balkan Savaşları incelemesinde, nedenlerden biri olarak "Balkanlar gibi ikincil gelişmelerin yaşandığı bölgelerdeki olayların büyük güçlere yol gösteremeyecek kadar önemsiz olduğu varsayımı"nı öne sürer.⁵ Benzer varsayımlar, Güney Afrika'daki 1899-1902 Boer Savaşı'ndan, taktik ve diğer konularda çıkarılabilecek derslere gösterilen tepkiyi de etkilemiştir.

Doğu Avrupa'daki savaflar daha seyyal olduğundan, örneğin tekil savaflar daha belirleyici olabildiğinden, Birinci Dünya Savaşı'nın niteliği konusunda batı cephesini temel alan yorumlar yanıltıcıdır. Avusturya, Alman ve Bulgar güçleri 1915'te Sırbistan'ı ve 1916'da Romanya'yı fethettiler. Ayrıca, başarı fetihle eşleştirildiğinden, çatışmaya ilişkin tutumlar da değişikli-

ğe uğradı. Örnek vermek gerekirse, özellikle Almanların 1915'teki başarıları, onların Doğu Avrupa'ya ilişkin yeni gözlem kategorileri geliştirmelerine ve batı cephesinin daha statik çatışma ve hedefleri ile kıyaslandığında topyekûn savaş tanımına daha uygun düşen, askerlerin güdümünde yeni bir toplum modeli yaratma girişimlerine yol açtı: "Alman iş ideolojisinin üzerine atlayan ordu, zemini değiştirecek askeri bir ütopya inşa etmeye hazırlandı. Ne var ki girişimin en kalıcı ürünü, her bir askerin içinde meydana gelen, Doğu ülkelerine ve halklarına karşı özgül bir bakış ve davranış tarzı yaratan dönüşümler olacaktı." Nitekim daha sonra, Nazi döneminde "ütopyacı *Ober Ost* [Yukarı Doğu] vizyonundan kaynaklanan taşkın hırslar, kendi hedeflerinin altını oyan, kaba, keyfi ve şiddetli bir yönetime yol açtı."⁶

Doğu cephesi de İkinci Dünya Savaşı'nın yeniden değerlendirilmesine fırsat sağlar. Bunun nedeni kısmen, Britanya ve ABD'yi ilgilendiren çatışmaya gösterilen ilginin, yakın zamana kadar birçok nedenle oransız olması, Sovyet arşivlerine sınırlı ulaşım, dil sorunları⁷ ve Sovyet döneminde tarih çalışmalarına uygulanan siyasal baskıların etkisidir. Sonuç olarak, dikkati ihmal edilmiş harekâtlara çekmek mümkündür.⁸ Özellikle, 1942'den beri sürekli olarak zafere doğru ilerleyen bir Sovyetler imajı, pek başarılı olmayan seferlerin sürekli abartılı değerlendirilmesine yol açtı. Şimdi, hem ayrıntılı bir yeniden değerlendirmeye hem de bundan doğan yeni anlayışların Doğu'daki savaşa ilişkin kapsamlı açıklamalarla bütünleştirilmesine ihtiyaç vardır.

Alman başarısızlığı uzun süre Sovyetler Birliği'nin büyüklüğüne, kırsa, Sovyetler'in sayısal gücüne ve Hitler'in beceriksiz müdahalelerine atfedildi. Ne var ki daha çok Alman kaynaklarına dayanan bu yorumları yeniden gözden geçirmek gerekir. Kızıl Ordu asker ve komutanlarının hem savunmada hem de saldırıda sergilediği kalitenin olumlu anlamda yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Savunmada derinliğe ağırlık veren, savunma ve saldırıda topçuyu öne çıkaran Sovyet doktrini, Alman saldırısının yarattığı ilk şok ve şaşkınlık savuşturulduktan sonra etkin oldu. Tank saldırılarını engellemenin ve *blitzkrieg*'i durdurmanın mümkün olduğu kanıtlandı. Ayrıca, savaşın sonuna doğru ateş gücüne ağırlık veren Sovyet harekât sanatı, hareketli tank savaşını da etkin biçimde kullandı. İki buçuk yıldan daha az süren

bir savaşta Sovyetler Almanları Volga'dan Elbe'ye kadar sürdüler. Bu mesafe bir yüzyıldır herhangi bir Avrupa gücünün kat ettiği en uzun mesafeydi ve savunmaların gücüne ve kararlılığına rağmen aşılmıştı.

Her iki dünya savaşının yeniden değerlendirilmesinin ortak özü, yeni silahların değil, bilinen silahların etkin kullanımını gerektiren çarpışma kalitesinin önemidir. Özetle bu, ilk kez uçak ve tank kullanılmasından (ve daha sonra bunların sayılarından) kaynaklanan bir paradigma değişikliğinden çok, topçu ve piyadenin hâlâ önem taşıması kadar, silahların daha etkin taktik eşgüdümünün süregelen değerini ve daha iyi iletişim imkânlarını dikkate alma gereğiyle ilgili bir değerlendirmedir. (Burada) makinenin ve modern olanın büyüüne kapılmak yerine, yerleşik askeri geleneklerin ve uygulamanın içinde yapılan değişikliğin ve etkinliğin taşıdığı önemin farkına varıyoruz. Planlama ve komuta becerileri ve daha genel olarak söylenirse, etkililiğin kökleşmiş bir özelliği sayılan, farklı silahları eklemleme ve bütünleştirme yeteneği, mevcut teknolojinin sunduğu imkân çeşitliliğiyle daha da önemli hale geldi. Böylece, hava ve kara, hava ve deniz, deniz ve kara kuvvetlerini olduğu kadar, piyade, topçu ve zırhlıya da (sadece barış zamanı yapılan planlamada değil) savaşta başarıyla bütünleştirmek gerekli hale geldi. Bunlar sadece saldırıda değil, savunmada ve karada, havada, denizde savaşın bütün boyutlarında başarı kazanmak için zorunluydu. İngiliz Amiralliği'nin Birinci Deniz Lordu Amiral Sir Dudley Pound'un şubat 1943'te belirttiği gibi,

řu anda süper uzun menzilli uçaklar üretmek için elimizden geleni yapıyoruz. Bu sayede Atlas Okyanusu'nu baştan başa geçebileceğiz. Hiç kuşkusuz, gündüz saatlerinde uçakları U-Boat'ların üzerine salabilirseniz, onların gece saldırısı için mevzilenmelerini önleyebilirsiniz. Onları Biscay Körfezi'ndeki harekât üslerinde [hava saldırısıyla] vurabileceğimiz konusunda çok umutluyum.⁹

Daha genel olarak her iki dünya savaşındaki seferler, özellikle de savaş kalitesi ve komuta becerileri üzerinde durmak, Almanya'nın savaş meydanında uğradığı yenilginin yeterince dikkate alınmasını ve bunun sadece üstün müttefik kaynaklarının (aslında her iki dünya savaşı için vurgulanabilir) ya

da Alman Yurt Cephesi ve ittifak sisteminde meydana gelen çöküşün (Birinci Dünya Savaşı) bir yönü olarak görülmemesini sağlar.

Savaş meydanında kazanılan başarının, makineleşmenin ve yeni olanın büyüsmünden uzaklaşmakla açıklanması, sadece iki dünya savaşına ilişkin anlayışımızda değil, daha genel olarak, Batı askeri tarihine çizgisel yaklaşımın içeriği ve niteliği bakımından da bir etki yaratmıştır. Zafer için eldeki yeni silahların hayati önemi olduğu belirsiz ise, eldekini temel alan bir askeri kabiliyet hiyerarşisi de belirsizleşir.

Ayrıca savaş arası dönemleri, silahların geliştirilmesi ve edinilmesiyle ilgili bir döküm olarak değerlendirmek sorunlar yaratan bir alışkanlıktır. Aslında bu dönemlerin kendi koşulları içinde ele alınması, uygun kuvvet yapıları ve doktrinleriyle ilgili çağdaş belirsizliği de aydınlatır ve açıklar. Bu durum, 19. yüzyıl sonlarının donanma anlayışında görülebilir. Lawrence Sondhaus'un gösterdiği gibi, bu dönemde, savaş gemileri, kruvazörler ve başta torpido botlar olmak üzere savaş gemilerine karşı kullanılan silahlar ve daha sonra da denizaltıların ayrı ayrı taşıdıkları değer konusunda hatırı sayılır bir belirsizlik vardı. 1885'te Hindistan'daki İngiliz ordusunun bir bölümünü oluşturan Madras ordusunun komutanı General Roberts, düşmanların ulaşabildiği limanları korumak için "uzun menzilli silahları olan hızlı gemiler" istiyordu.¹⁰

Aynı şekilde, "savaş arası" dönemde (Birinci ve İkinci Dünya Savaşları arasında geçen yıllar), sadece su üstü gemileri ve denizaltılar ile tanklar, piyade ve topçu arasındaki ilişkilerde değil, havada uzun menzilli bombardıman uçakları, kara-destek bombardıman uçakları (özellikle dalış yaparak bombalayan uçaklar) ve savaş uçakları arasındaki ilişkilerde de belirsizlik vardı. Belirli savaş arası dönem siyasetlerinin doğruluğunu değerlendirmek için sonraki çatışmadan, yani bu örnekte İkinci Dünya Savaşı'ndan yararlanmak fayda sağlamaz, çünkü bu yaklaşım savaşın ortaya koyacağı askeri görevlendirmenin daha önceden belli olduğunu varsayar ve böylece görevlendirmeyi belirleyen siyasal bağlamı yeterince dikkate almaz.

Örnek vermek gerekirse, dönemin büyük bir bölümünde İngiliz silahlı kuvvetleri esas olarak Avrupa dışında verilecek bir savaşın hazırlıklarıyla ilgilendi. Bu savaş ya sömürgelerdeki isyana karşı bir direniş savaşı ya

da başka bir büyük gücün saldırısına karşı onları korumak için verilen bir savaş olacaktı. Bu da Rusya'nın Hindistan'a ve 1930'larda Japonların Uzak-doğu'daki İngiliz mevzilerine yönelik tehditlerine planlı biçimde karşılık verme anlamına gelen bir görevdi. Bu tür görevler yerel garnizonlarda merkezlenen bir güç yapısını ve deniz üstünlüğünü güvence altına almak için hızla hareket edebilecek ve Britanya'da üslenmiş birliklerden takviye sağlayacak bir donanmayı gerektiriyordu. Kara savaşları söz konusu olduğunda, imparatorluğun korunmasıyla ilgili birçok göreve pek uygun olmayan, hantal tanklara fazla ağırlık verilmedi. Bu durumda, İngilizlerin, 1940'ta Fransa'daki karşılaşmalarında başarısız oldukları Alman *blitzkrieg*'ini daha iyi karşılamak için hem o sırada hem de daha sonra, daha çok tank ve kara-destek uçağı bulunduran daha fazla mekanize güç geliştirmeleri gerektiğı görüşü, savaş arası döneme hâkim olan koşulları ihmal eder. Gelişmeleri kestirmenin ne kadar zor olduğunu gösteren bir örnek olarak, sözgeli mi, İngiliz komitesinin süvari sınıfının örgütlenmesi üzerine hazırladığı 1926 tarihli belgelere bir göz atmak öğretici olacaktır. Gelecek bir savaşta Britanya'nın en muhtemel düşmanının Sovyetler Birliğı mi yoksa Türkiye mi olacağı belli değildi. Kraliyet Tank Kolordusu Müfettişı Albay Lindsay süvarinin modern küçük silahlar karşısındaki zayıflığını çok iyi biliyordu.

Tüm uygarlık insan ve hayvan gücünün tasfiyesi ve onun yerini mekanik gücün alması yönünde evrilmektedir. Tarih daima, uygarlığın evrimini ve onun imkanlarını değerlendirmek bakımından, askeri düşüncenin geride kaldığını gösterir... Ordu içinde mümkün olan her yolu deneyerek makine ve silah gücünü insan ve hayvan gücünün yerine koymalıyız; bunu yaparken de uygarlığın evriminde bu amaca ulaşmamıza yardımcı olacak eğilimleri dikkatle gözlemeli ve gerektiğinde hızlandırmalıyız. Bizler, hareketli mekanik ve silah gücü geliştirebilecek bütün diğer uluslardan üstünüz, çünkü uzun süre hizmet veren askerlere ve geniş bir sanayi örgütlenmesine sahibiz.

Bu konuda görüş bildirenler süvariden vazgeçmenin sonuçlarından emin değildi ve süvarinin mekanik güçlerle birleştirilmesini savunuyordu.

En uygun araçların hangisi olduğu belirsizdi. Nitekim 1927’de, İmparatorluk Genelkurmay Başkanı General Milne, deneysel mekanize kuvvetlere mensup subaylara zehirli gazla bağışık araçlara sahip olmak gerektiğini anlattı ve “birkaç yıl içinde benzinli motorların yerini başka bir şeyin alacağı”nı iddia etti.¹¹

İmparatorluk Genelkurmay İkinci Başkanı Sir Philip Chetwode 1921’de şöyle diyordu: “Tankın sanıldığı kadar aşılmaz bir savaş makinesi olmadığı görülecek ve tank çok geçmeden daha az dehşet uyandıracaktır.” Chetwode, kara düzenlerine yönelik hava saldırısı tehdidi konusunda ikna olmuştu ve süvari subaylarının “geleceğin savaşı”nı tanklarla uçakların gelişen işbirliği çerçevesinde düşünmeleri gerektiğini vurguluyordu.¹² Tank şartnameleri ve taktiklerinin sömürge koşullarına odaklanması gerektiğini öne sürdü. Böylece tankların daha ağır bir topla değil de bir makineli tüfekte silahlandırılması ve tankların tanklarla değil, top ve makineli tüfeklerle donatılmış düşmanlara karşı kullanılması amacıyla eğitim yapılması gerektiği konusu üzerinde durdu.¹³

Kara ve hava kuvvetleri arasında rol ve kaynak tahsisatı sorunu da vardı. Nitekim 1922’de Hindistan’daki Kurmay Başkanı General Rawlinson, Hindistan hükümetinin iki yeni hava filosu için bir tümeni lağvetme önerisine karşı çıktı.¹⁴ Milne, hava gücüne çok daha kapsamlı bir eleştiri yöneltti ve bu arada doktrin ile örgütsel yapılar ve siyasetler arasında bağlantı kurdu. “Hava kurmayının oldukça örgütlü ve ilke tanımayan propagandası”ndan, “savunma sorunlarının bir bütün olarak ele alınmasını önleyen ve hava kuvvetlerine ağırlık veren hava kurmayı ve genelkurmay ayrımı”ndan şikâyet ediyordu.

Hava Kurmayı, ayrı ve bağımsız varlığına destek bulmak için... düşman bir ulusun ana merkezlerine saldırıyı... ve hava silahlarının moral etkisini... temel alan... iki ilke ya da kilit sözcükten ibaret olduğu görülen, özel bir sözde hava stratejisi formu tasarlamayı gerekli görmüştür. Uygar ülkelere karşı büyük ölçekli savaş sorunlarının üstesinden gelinirken, genellikle birinci tanım kullanılır. Böyle bir stratejinin hedefleri savaş gereçlerinin üretildiği merkezlerdir. Bu merkez-